

IDA fideci

Yıl : 1966

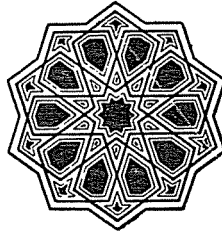

Cilt : XIV

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

İLÂHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ

ANKARA ÜNİVERSİTESİ İLÂHİYAT FAKÜLTESİ
TARAFINDAN YILDA BİR ÇIKARILIR

YARININ ÖĞRETMENİ NELERİ BİLMELİDİR?¹

GELECEK ON YILA BİR BAKIŞ

Yazan: Prof. HEINRICH RODENSTEIN

Çev.: Asis. BEYZA MAKSUDOĞLU

İkinci sanayi inkılabının cemiyeti, benliğinin şuurunu, evvelki cemiyet tabakalarınınkinden çok daha hızlı bir şekilde kazanıyor. Heryerde, sanayide ve tarımda, el sanatlarında ve fabrikalarda, ilim ve kültür siyaseti alanlarında, 2000 yılına bakılıyor ve onun, bugünden farkedilebilen gelişme çizgilerinin, hangi şansları ve tehlikeleri getirebileceği düşünülüyor.

Eğitim ve öğretim alanları da istisna teşkil etmiyor. Bizden, eğitimimizin ve öğretimimizin, hatta bununla birlikte öğretmenlerin, 2000 yılının ihtiyaçlarına göre ayarlanmasını isteyen sesler, gittikçe daha tesirli oluyor.

Şu kanaat müşterektir ki, gelecek, herkesten, daha yüksek bir tahsil ve daha çok sayıda kaliteli eleman istiyecektir. Bunun en kuvvetli isbatı, bugün A.B.D.deki iş alanlarının durumudur. Bir yanda -çok az kişi yeterince öğrenim görmüş olduğundan- kaliteli eleman eksikliği çekilirken, öbür yanda birçok kişiler, bilhassa zenciler, çok az öğrenim görmüş veya yanlış öğrenmiş olduklarından, tamamen işsizdirler.

Eskinin, az sayıda seçkin tabaka ve az öğrenim görmüş büyük yığın tasavvuru, şüphesiz artık, 2000 yılının ihtiyaçlarına uymayacaktır. Parlemental demokrasi, her vatandaştan belli seviyede bir öğrenim ister.

Bunun için okul, disiplin, okul bünyesi ve şekilleri, öğretim müfredatı ve yöntemlerimizin yeniden gözden geçirilmesi, incelenmesi gerektir.

Okuldan ve bütün eğitim ve öğretim düzenimizden de ancak iktisadî duruma göre istekte bulunulabilir. Her kurumda, en az masrafla en büyük neticenin elde edilip edilemeyeceği denenmelidir.

¹ Bu yazı, Die Welt gazetesinin 4 haziran 1966 tarihli sayısından alınmıştır.

Büyük engel

Burada iki büyük engelle karşılaşyoruz. Eğer zamana uygun, yani geleceğe uygun bir eğitim ve öğretim sistemi kalkınmasının gerektirdiği milyarlarca mark, sermaye tüketimine sebep olmazsa, eğitim-öğretim çabalarının guruplandırılması ve birleştirilmesi şarttır. Tek okul bugün, hangi türden olursa olsun, hemen daima eksik bir yatırımdır; öğretim malzemesi ve öğretime çeşitliliği, çağdaş öğretimin istediği ve gençliğimizin hakkı olan, salon ve teknik araçça zenginliği gösteremez.

Tek okulların yerinde, spor salonu, atelye, müzik salonu, kütüphane, yüzme havuzları, stadyumlar gibi ortak salonlarla, birbirine yakın alanlarda, çok sayıda çeşitli okulları ve bölümlerini kapsayan büyük öğretim merkezleri bulunmalıydı. Buralarda öğrenciler ve öğretmenler birlikte çalışabilirler, salonlar ve araçlar ihtiyaca göre değiştirilebilirdi.

Gelecekte ömür boyunca tahsil bahis konusu olduğuna göre, böylesi öğretim merkezlerinin, aynı zamanda yetişkinlerin öğrenimi için, meslek öğreniminin önemli bölümleri için de kullanılabilir olması gerekir.

Bu tasavvurun önünde birçok engeller vardır. Hepsinden önce gelenekçi inanç; okul, ideal ve romantik birşey olmalı inancı. Aynı inanç, büyük öğrenci sayısının, yanlış değerlendirmeye yol açtığını da iddia ediyor. Çok büyük, diyelim ki, 50 kişilik bir sınıf ve sadece bir öğretmenli tek okul, değerlendirme bakımından, büyük bir öğretim merkezinden çok daha fazla tehlikeye müsaittir; o helki 2000 öğrenciyi içine alır, fakat bunun yanında, diyelim ki 80 öğretmeni ve sayılarının artırılması mümkün her türlü yardımcı gücü devamlı olarak çalışma halindedir.

Bu seçkin düşünce kolayca gözden geçiriyor ki, halen okul çağındaki gençlerimizin % 80 i bu çeşit ilkokulları ve meslek okullarını yegâne öğrenim yeri sayıyorlar. Bunun için en önemli isteklerden biri de, böyle, yukarıda anlattığımız şekle uygun orta okulların açılmasıdır. Kendi tarzında ilerleyen iyi bir okul, öğrencilerin akli farklılıklarına ve öğretmenlerin ihtisasına yarayacak şekilde yeterince geniş olmalıdır. Sözgelisi, o aynı zamanda -klâsik yüksek okullardan ve liselerden geri kalmamakla birlikte- iş öğretimini de yeniden yerleştirmelidir. Bu iş öğretimi, çalışma alanları ile ilgili bilgi vermeli ve temel tekniği uygulamalıdır.

Eksiklik

Bugün görev başında olan hiçbir öğretmen tipi bu ihtiyaçlara göre yetişmemiştir. Meslek okulu öğretmeni, fazlasıyla meslek eğitimi görmüş, klâsik ilkokul öğretmeni de sadece genel kültür almıştır. İşte burada, eski okul dünyası ile iş dünyasının birleştiği yerde, orta okul öğretmenin profili meydana çıkıyor. 9. ve 10. sınıflar için bütün çabalamalar, eğer aynı zamanda, bölümden bölüme daha yüksek yetkiler tanıyan ve üstün kabiliyetlilerden belli bir sayıya, memleketimizin en yüksek öğrenim yerlerine yol açan yeni bir öğretim usulü uygulanmazsa, neticesiz kalacaktır.

Böylece klâsik okullarımızı bölen derin çukurlar, birçok yerlerinden geçit vermiş veya tamamen doldurulmuş olacaktır. Fakat bu yolla aynı zamanda öğrenmenlerin organlaşması -sınıflanması değil- istencektir.

İçinde yaşadığımız dünya, ilim dünyasıdır. İlmî çalışmanın meyvası olmayarak satın alınabilecek hiçbir şey yoktur. Eğitim ve öğretimi-miz, ilk adımlarını ilmî temellere dayandırmamış hiçbir kimsenin son basamağına erişemeyeceği dev bir merdiven manzarasındadır. Meselâ esaslı bir matematik, fizik, tarih, ve coğrafya öğretimi, öğretmeni en azından çağdaş ilmin ilkelerini bilmedikçe yapılamaz. Böyle bir eksiklikle öğretmen, öğrencilerinin dünya çapındaki ilimlere girişlerini kolayca güçleştirebilir; hatta imkânsızlaştırabilir.

Gelişmeye uygun ilmî bilgilerin öğrencilere verilmesi, başbaşa bir ilimdir. Birçok klâsik üniversitelerimizin, bu öğretime, yani diyalektik sanatını, ilim olmaya lâıyk veya ilme muhtaç görmekten niçin bu kadar kaçındıklarını hiç bir zaman anlayamadım. Bahçe mimarisi ve yol yapımına, muhteşem salonlarda uzun süredenberi yer ayrılır da, neden halkımızın çocuklarının eğitim ve öğretim işi ilmin zahmetine değmez?

Öğretmek ve eğitmek bir el sanatı değildir, bilâkis ilmî araçlarla çalışan bir öğretim mesleğidir. Anlaşılmayan bir yan da, niçin liselerde onbir yaşındaki çocuklara matematik öğreten bir öğretmenin, meslek okullarında onbeş onaltı yaşlarındakilere aritmetik öğreten bir öğretmenden daima başka türlü ve yanlış bir anlayışla, daha ilmî yetişmiş olması gerektiğidir.

Çıkmazdan kurtuluş

Öğretmenlerin durumları da 2000 yılının öğretim ihtiyaçlarının ışığında yeniden gözden geçirilmelidir. Herşeyden önce çıkmazlar, öğrenciler için olduğu kadar öğretmenler için de yokedilmelidir. Her öğretmene daha değişik ve geniş yetkiler kazanabileceği bir yol açılmalıdır. Hiç kimse, eskiden kalma memuriyet hakları ve kanunları yüzünden ilerlemekten alıkonamaz. Eğer meslek okulu öğrencisine en fazla yükselme imkânı verilmeli ise, aynı şekilde onun öğretmenine de, devamlı olarak kendini tamamlayabileceği imkânlar sağlanmalıdır. İnanıyoruz ki, bu yolla, birçok memnuniyetsizlikler, dar görüşlü sınıflamalar ve günümüzün öğretmen kitlesinde sık sık rastladığımız pek çok peşin hükümler yavaş yavaş bertaraf edilebilecektir.

Daha sonra belki öğretmenlerin meslek organizasyonunun tesellisiz durumuna da bir son vermek mümkün olacaktır. Öğretmenlikten başka hangi sahada, halâ, eski tasavvurlardan kalma bu kadar çaresiz ayrılıklar vardır?

Bugün, 1966 yılında, öğretmenlerin, cinsiyete, mezheplere, okul çeşitlerine veya memuriyet derecelerine göre ayrılmış olmak istemeleri sebebiyle biraraya gelememeleri, öğretmenler toplumunu, halk içinde en geri gurup olarak gösteriyor.

Zannediyoruz ki, 2000 yılının eğitimimiz ve öğretimimiz için gösterdiği büyük ihtiyaçlar, 1966'nın öğretmenini de, öğretmenler toplumunun durumunun, çağına uygun olup olmadığı sorusunu, kendisine sormağa çağıracaktır.